

KARTA PRZEDMIOTU

SZKOŁA DOKTORSKA		Dyscyplina: NAUKI O BEZPIECZEŃSTWIE		
Nazwa przedmiotu: Zagrożenia militarne i niemilitarne		Kod przedmiotu: ZMiN		
Moduł: kierunkowy		Poziom studiów: doktoranckie	Rok studiów: II	Semestr: IV
Liczba godzin: 40		Liczba punktów ECTS: 2		
Tytuł, imię i nazwisko; adres e-mailowy wykładowcy/wykładowców: dr hab. inż. Tomasz Rubaj t.rubaj@uniwersytetkaliski.edu.pl				
Informacje szczegółowe				
Cele przedmiotu				
C1 poznanie istoty, klasyfikacji i charakterystyki zagrożeń militarnych i niemilitarnych bezpieczeństwa.				
C2 zrozumienie zasad i sposobów identyfikacji, prognoz i ewolucji militarnych i niemilitarnych zagrożeń bezpieczeństwa, z uwzględnieniem hybrydowości i współzależności zagrożeń.				
C3 nauczenie studentów umiejętności korzystania z materiałów źródłowych oraz przygotowania analiz, ocen, raportów i sprawozdań dotyczących zagrożeń militarnych i niemilitarnych na właściwym poziomie merytorycznym i edytorskim.				
Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności, kompetencji społecznych: Podstawowa wiedza o prowadzeniu badań naukowych, a w szczególności o obszarze badań, podmiocie i przedmiocie badań, celu badań, problemach badawczych oraz metodach, technikach i narzędziach badawczych - pozyskana w trakcie studiów I-go i II-go stopnia.				
Efekty uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych				
Efekty uczenia się	Po zrealizowaniu przedmiotu i potwierdzeniu osiągnięcia efektów uczenia się student	Odniesienie do celów przedmiotu	Odniesienie do efektów uczenia się dla programu	
EU1	zna i rozumie w stopniu umożliwiającym rewizję istniejących paradygmatów zagadnienia ogólne właściwe dla dziedziny, w której prowadzi badania naukowe oraz zagadnienia szczegółowe w dyscyplinie, w której przygotowuje pracę doktorską;	C1	K_W01	
EU2	ma umiejętność rozwijania oraz stosowania oryginalnych i kreatywnych rozwiązań metodologicznych, technik i narzędzi badawczych; potrafi przekazywać społeczeństwu we właściwy i powszechnie zrozumiały sposób informacje i opinie dotyczące kluczowych zagadnień związanych ze swoją dyscypliną naukową; jest gotów do dzielenia się wynikami działalności naukowej z innymi oraz do upowszechniania ich, z uwzględnieniem zasad ochrony własności intelektualnej;	C2 C3	K_U04 K_U07 K_K08	
EU3	zna zasady upowszechniania wyników działalności naukowej, także w formie spopularyzowanej oraz zna podstawowe zasady transferu wiedzy do sfery społecznej lub gospodarczej i komercjalizacji wyników działalności naukowej; potrafi prezentować swoje badania i autorskie koncepcje oraz inicjować dyskusję na ich temat w języku polskim i obcym; jest gotów do myślenia i działania naukowego w sposób niezależny, kreatywny i przedsiębiorczy, wykazuje inicjatywę w kreowaniu idei i poszukiwaniu innowacyjnych rozwiązań;	C2 C3	K_W06 K_U08 K_K07	
EU4	zna sposoby doskonalenia własnego rozwoju; potrafi samodzielnie planować swój rozwój, zarówno w zakresie aktywności naukowej i akademickiej, jak i innych aktywności zawodowych oraz inspirować i organizować rozwój innych osób; ma świadomość społecznej roli badacza i jest w związku z tym gotów do wypełniania zobowiązań społecznych i inicjowania koniecznych działań;	C2 C3	K_W08 K_U11 K_K03	
EU5	wykazuje krytyczny osąd dotyczący wkładu wyników własnej działalności badawczej w rozwój dyscypliny, w której prowadzi tę działalność oraz uznaje znaczenie wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych;	C2 C3	K_K01 K_K02 K_K04	

	jest gotów do krytycznej oceny dorobku w ramach własnej dyscypliny naukowej; ma świadomość obowiązku twórczego poszukiwania odpowiedzi na wyzwania współczesności i kształtowania wzorców postaw wobec nowych zjawisk i problemów.			
Treści programowe				
Treści programowe	Forma zajęć	Liczba godzin	Odniesienie do efektów uczenia się	
	WYKŁADY	16		
TP1	Istota i klasyfikacja zagrożeń bezpieczeństwa. Hybrydowość i ewolucja zagrożeń.	3	EU1	
TP2	Zagrożenia naturalne.	3	EU1 EU2	
TP3	Zagrożenia antropogeniczne.	3	EU1 EU2	
TP4	Zagrożenia militarne.	3	EU1 EU2	
TP5	Podstawy identyfikacji zagrożeń.	2	EU2 EU3	
TP6	Wizje i prognozy zagrożeń bezpieczeństwa.	2	EU3 EU4	
	ĆWICZENIA	24		
	Cz. I ZAGROŻENIA PIERWOTNE (AWARIE, KATASTROFY, KATAKLIZMY, ZAGROŻENIA MILITARNE)			
TP1	Zagrożenie, niebezpieczeństwo, niepewność a ryzyko – różnice terminologiczne. Podstawowe klasyfikacje zagrożeń bezpieczeństwa.	3	EU1	
TP2	Zagrożenia naturalne (woda, powietrze, ogień, ziemia, kosmos).	3	EU1 EU2	
TP3	Zagrożenia techniczne (komunikacyjne, technologiczne, budowlane, komunalne, nielegalne składowanie i przechowywanie materiałów niebezpiecznych).	3	EU1 EU2	
TP4	Nadzwyczajne zagrożenia środowiska – także niektóre zdarzenia z zagrożeń technicznych i militarnych o charakterze antropomorficznym.	3	EU2 EU3	
TP5	Zagrożenia militarne (bezpośrednie i pośrednie). Wojna jako zjawisko społeczne i mnożnik zagrożeń.	3	EU1 EU2	
	Cz. II. ZAGROŻENIA WTÓRNE			
TP6	Zagrożenia społeczne i ekonomiczne (patologie społeczne – przestępczość, narkomania, prostytutka, masowe bezrobocie, zaburzenia zdrowia psychicznego).	3	EU3 EU4	
TP7	Zagrożenia egzystencji człowieka (głód, epidemie i pandemie, masowa migracja ludności). Naruszenie równowagi biologicznej (nadmierny przyrost fauny i flory, epizootie, epifitozy).	3	EU4 EU5	
TP8	Zagrożenia informacyjne, zagrożenia w cyberprzestrzeni, dezinformacja. Sztuczna inteligencja (AI) szanse i zagrożenia.	3	EU4 EU5	
Narzędzia dydaktyczne				
<ol style="list-style-type: none"> Wykłady: sala wykładowa przystosowana do prowadzenia zajęć w systemie multimedialnym. Ćwiczenia: materiały poglądowe – schematy organizacyjne, ikonografia. 				
Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się				
Efekt uczenia się	Forma weryfikacji i walidacji efektów uczenia się			
	Wiedza faktograficzna	Wiedza praktyczna Umiejętności praktyczne	Umiejętności kognitywne	Kompetencje społeczne, postawy
EU1	X		X	

EU2		X	X	X
EU3		X	X	X
EU4		X		X
EU5		X		X
Kryteria oceny osiągnięcia efektów uczenia się				
F – formujące				
F1. Oceny ze sprawdzianów pisemnych z wiedzy objętej treścią wykładów i ćwiczeń.				
F2. Ocena z aktywności na ćwiczeniach.				
F3. Ocena za sposób prezentacji audiowizualnej wystąpień na ćwiczeniach.				
F4. Ocena za sposób prowadzenia analizy danego zdarzenia w ramach studium przypadków.				
F5. Ocena efektów pracy w ramach samokształcenia.				
F6. Ocena umiejętności z zakresu prowadzenia dyskusji podczas ćwiczeń.				
P – podsumowujące				
P1. Egzamin ustny z zakresu materiału wykładowego – 100% oceny końcowej. Zaliczenie ćwiczeń.				
P2. Ocena z przygotowania prezentacji i referatów oraz aktywności na zajęciach – 50% oceny.				
P3. Opracowanie projektu/referatu dotyczącego identyfikacji, oceny i analizy wybranego rodzaju zagrożeń – 50% oceny.				
Skala ocen				
Ocena:	Poziom wiedzy, umiejętności, kompetencji personalnych i społecznych:			
5,0	- znakomita wiedza, umiejętności, kompetencje personalne i społeczne			
4,5	- bardzo dobra wiedza, umiejętności, kompetencje personalne i społeczne			
4,0	- dobra wiedza, umiejętności, kompetencje personalne i społeczne			
3,5	- zadowalająca wiedza, umiejętności, kompetencje personalne i społeczne, ale ze znaczącymi niedociągnięciami			
3,0	- zadowalająca wiedza, umiejętności, kompetencje personalne i społeczne, ale z licznymi błędami			
2,0	- niezadowalająca wiedza, umiejętności, kompetencje personalne i społeczne			
Forma zakończenia: EGZAMIN				
Obciążenie pracą studenta				
Forma aktywności				
1. Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim: 40				
2. Przygotowanie się do zajęć: 20				
SUMA: 60				
Literatura				
Podstawowa:				
1. Dela P., Scheffs W. (red. nauk.) Cyberbezpieczeństwo i bezpieczeństwo informacyjne – wybrane problemy, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Kaliskiego, Kalisz 2024.				
2. Ficoń K., <i>Inżynieria zarządzania kryzysowego (podejście systemowe)</i> , wyd. Bel Studio, Warszawa 2007.				
3. Ficoń K., <i>Bezpieczeństwo narodowe i jego typologie</i> , BEL Studio, Warszawa 2020.				
4. Ficoń K., <i>Łańcuch bezpieczeństwa (zagrożenia, ryzyko, kryzysy)</i> , wyd. Bel Studio, Warszawa 2021.				
5. Kitler W., <i>Bezpieczeństwo narodowe RP. Podstawowe kategorie. Uwarunkowania. System</i> , Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2011.				
6. Fraćik K. (red. naukowa), <i>Wielowymiarowe aspekty kształtowania bezpieczeństwa</i> , Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Kaliskiego, Kalisz 2023.				
7. Kamiński P., (red. nauk.) <i>Prakseologia współdziałania podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek publiczny</i> , wyd. Naukowe Akademii kaliskiej, Kalisz 2023				
8. Liderman K., <i>Analiza ryzyka i ochrona informacji w systemach komputerowych</i> , Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009.				
9. Lidwa W. (red.), <i>Zarządzanie kryzysowe. Podręcznik akademicki</i> , AON, Warszawa 2015.				
10. Mitkow Sz., <i>Bezpieczeństwo militarne Polski w realiach XXI wieku - Wybrane aspekty</i> , Difin 2023.				
11. Posobiec J., Kubiński M., Rubaj T., (red. nauk.) <i>Obronność, obrona narodowa a zarządzanie kryzysowe</i> , wyd. PWSZ, Kalisz 2019.				
12. Rekomendacje do Strategii Bezpieczeństwa Narodowego, Warszawa 4 lipca 2024r.				
13. Rubaj T., (red. nauk.), <i>Sprawność współdziałania podmiotów w zarządzaniu kryzysowym</i> , wyd. Naukowe Akademii Kaliskiej, Kalisz 2023.				
14. <i>Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP</i> , Warszawa 2020.				
15. Strategie Sojuszu dostępne na stronie www.nato.int				
16. Świeboda H., <i>Prognozowanie zagrożeń bezpieczeństwa narodowego RP</i> , Akademia Sztuki Wojennej, Warszawa 2017.				

17. Wiśniewski B., *Bezpieczeństwo w teorii i badania naukowych*, Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, Szczytno 2018.
18. Wołęjszo J., (red. nauk.), *Prakseologia współdziałania podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w sytuacjach kryzysowych*, wyd. Naukowe Akademii Kaliskiej, Kalisz 2023.
19. Wołęjszo J., Rubaj T., Kamiński P., (red. nauk.), *Prakseologia w naukach o bezpieczeństwie: kooperacja pozytywna i negatywna*, wyd. Naukowe Akademii Kaliskiej, Kalisz 2023.
20. Raporty i materiały dostępne na stronie Rządowego Centrum Bezpieczeństwa (RCB) <https://www.gov.pl/web/rcb>; Głównego Inspektora Sanitarnego (GIS) <https://www.gov.pl/web/gis/glowny-inspektorat-sanitarny>; Głównego Inspektora Weterynarii (GIW) <https://www.wetgiw.gov.pl/>

Uzupełniająca:

1. Fehler W., *Bezpieczeństwo wewnętrzne współczesnej Polski. Aspekty teoretyczne i prawne*, Wydawnictwo Arte, Warszawa 2012.
2. Konieczny J., *Cybernetyka walki*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1970
3. Kotarbiński T., *Traktat o dobrej robocie*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław-Warszawa-Kraków 1965.
4. Liderman K., *Bezpieczeństwo informacyjne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2017.
5. Ciekankowski Z., Rodzaje i źródła zagrożeń bezpieczeństwa, Rodzaje i źródła zagrożeń bezpieczeństwa, s. 27-46 (pdf).
6. Ustawa z dnia 22 kwietnia 2022 r. O obronie Ojczyzny” Dz.U. 2022 poz. 655.
7. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 roku o zarządzaniu kryzysowym, Dz.U. 2007 nr 89 poz. 590.
8. Ustawa z dnia 5 grudnia 2024 r O ochronie ludności i obronie cywilnej, Dz.U. z 2024 r. poz. 1907.

Inne przydatne informacje o przedmiocie:

Zagrożenia militarne i niemilitarne bezpieczeństwa wzajemnie się przenikają, uzupełniają, wzmacniają i potęgują, są współzależne, ciągle ewoluują przyjmując charakter i wymiar hybrydowy. Stanowią one współcześnie coraz większe wyzwanie dla sił zbrojnych, instytucji, służb, inspekcji i straży odpowiedzialnych za bezpieczeństwo państwa i obywateli. Podyktowane to jest rozwojem cywilizacji, ludzkości i środowiskiem antropogenicznym, w którym funkcjonujemy, a także zmianami zachodzącymi w środowisku bezpieczeństwa, w tym w obszarze wojen i konfliktów, również tych poniżej progu wojny.